

פך אסתפל לכל סטרין לאבאשא ליה ליעקב
ולאפסקא קליה.

והמא ליה תקיף בכלא. דרועין מסטרא דא
ומסטרא דא דאינון תקפין גופא
דאתתקף בינייהו, והמא תקפא דאורייתא
ואתתקף בכלא, כדין וירא כי לא יכול לו.
מה עבד, מיד ויגע בכף ירכו, דאתתפם
לקבליה. אמר פיון דאתברו סמכין
דאורייתא, מיד אורייתא לא אתתקף. וכדין
יתקיים מה דאמר אבוהון, הקול קול יעקב
והידיים ידי עשו. (בראשית כז) והיה כאשר תריד
ופרקת עלו מעל צוארך.

וברא אתתפם לקבליה דיעקב דהא בגין
דיתבר חילא דאורייתא אזיל
ואתתקף עשו. וכד חמא דלא יכול לה
לאורייתא, כדין חליש תקפא דאינון
דסמכין לה, וכד לא ישתפח מאן דסמיך
לאורייתא, כדין לא יהא קול קול יעקב
ויהוון ידיים ידי עשו.

וכד חמא יעקב הכי כד סליק צפרא,
אתקיף (יעקב) ביה ואתגבר עליה עד
דאיהו בריך ליה ואודי ליה על אינון
ברכאן, ואמר ליה לא יעקב יאמר עוד שמך
פי אם ישראל, לאו יעקב בעקימו אלא
בגאותא ותוקפא דלית מאן דיכיל לה.

והא חזי, מהאי נחש פמה חילין מתפרשן
לכל סטר ואשתפחו בעלמא לגבי בני
נשא. ובעינן לקיימא להווא גיד הנשה,
דאף על גב דקריב ביה ההוא דרכיב על
חויא קיים איהו, ואתקיים בגוון ולא אתבר.
וחילא בעינן לאתתקפא בעלמא ולאחזאה
כי שרית עם אלהים ועם אנשים
ותוכל. וכד חמי דהא לא אתבר ולא אתאכיל ההוא אתר, כדין אתבר

הסתפל לכל הצדדים להרע
ליעקב ולהפסיק קולו.

וראה אותו חזק בכל; זרועות
מצד זה ומצד זה שהם חזקי הגוף
שמתחזק ביניהם, וראה כח
התורה שהתחזק בכל, אז וירא כי
לא יכל לו. מה עשה? מיד - ויגע
בכף ירכו, שהתחכם כנגדו. אמר,
פיון שנשברו עמודי ותומכי
התורה, מיד התורה לא מתחזקת,
אז יתקיים מה שאמר אביהם הקל
קול יעקב והידיים ידי עשו, (שם)
והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל
צוארך.

ובנה התחכם כנגד יעקב. שהרי
משום שנשבר כח התורה, הלך
והתחזק עשו. וכשראה שלא יכל
לתורה, אז החליש כח אותם
התומכים אותה. וכשלא נמצא מי
שסומך את התורה, אז לא יהיה
קול קול יעקב, ויהיו הידיים ידי
עשו.

וכשראה יעקב פך פשעלה הבקר,
החזיק ויעקב בו והתגבר עליו, עד
שהוא ברך אותו והודה לו על
אותן ברכות, ואמר לו, לא יעקב
יאמר עוד שמך פי אם ישראל. לא
יעקב בעקימות, אלא בגאווה וכח,
שאין מי שיוכל לה.

ובא וראה, מהנחש הזה פמה
כחות נפרדים לכל צד ונמצאים
בעולם אצל בני אדם, ורוצים
לקיים אותו גיד הנשה. שאף על
גב שקרב אליו אותו רוכב על
נחש, עומד הוא והתקיים בצורה
ולא נשבר.

וכח צריכים להתחזק בעולם
ולהראות, פי שרית עם אלהים
ועם אנשים ותוכל. וכשראה
שהרי לא נשבר ולא נאכל אותו
מקום, אז נשבר כחו וחזקו ולא
יכל להרע לבני יעקב, ועל זה לא

חיליה ותוקפיה (דף קעא ע"ב) וְלֹא יָכִיל
לְאַבְאָשָׁא לְבָנוּי דִּיעֵקב. וְעַל דָּא לָא בְּעִינָן
לְמִיּהֵב דּוּכְתָא לְבְרִייתָא דְעֵלְמָא לְמִיכַל לִיה
וְלֹא לְאַתְאַכְלָא כָּלְל.

רבי ייסא סבא דרש, פי נגע בכף ירף
יעקב. פתיב הכא פי נגע בכף, וכתוב
התם (במדבר יט) פֶּל הַנוֹגַע בְּמַת בְּנִפְשׁ הָאָדָם
(יטמא) וגו'. מה להלן מסאבא אוף הכא נמי
מסאבא, דסאיב ההוא אתר, ומאתר מסאבא
לית לן (לאהתקנא) לְאַתְהַנְּאָה מְגִיּה פְּלָל, פֶּל
שְׁפָן בְּאֵתֵר דְקָרִיב הֵהוּא סֵטֵר מְסֵאָבָא,
ואורייתא לא קאמר אלא כי נגע, וכתוב
ויגע בכף ירכו, פמה דאת אמר, (במדבר יט) וְכֹל
אֲשֶׁר יִגַע בּוֹ הִטְמֵא יִטְמָא, בְּרִיף רַחֲמָנָא
דִּיהֵיב אורייתא לישראל למזפי בה בעלמא
דין ובעלמא דאתי כמה דכתיב, (משלי ג) אַרְךָ
יָמִים בִּימִינָהּ בְּשִׂמְאֵלָהּ עֶשֶׂר וְכַבֹּד.

והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע
פעמים עד גשתו עד אחיו. רבי
אלעזר פתח ואמר, (שמות לד) פִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
לְאֵל אַחֵר כִּי יִי קָנָא שְׁמוֹ. וכי יעקב דאיהו
שלימא דאבהן דאתבריר חולקא שלימתא
לקדשא בריהו הוא ואיהו אתקריב לגביה
יתיר, (ס"א ואשתלים לעילא ולתתא) הֵיךְ סָגִיד לִיה
לְהֵהוּא רָשַׁע דְעֵשׂוּ דְאִיהוּ בְּסִטְרָא דְאֵל
אַחֵר, וּמֵאַן דְסָגִיד לִיה סָגִיד לְאֵל אַחֵר. אִי
תִימָא בְּגִין דְאִמְרוּ תַעֲלָא בְּעַדְנִיה סָגִיד לִיה,
לָאו הָכִי. דְהָא עֵשׂוּ כְּאֵל אַחֵר הָוָה, וְיַעֲקֹב
לֹא יִסְגֹּד לְהֵהוּא סִטְרָא וּלְהֵהוּא חוּלְקָא
כָּלְל.

(פתח רבי אבא ואמר) אלא כתיב, (שמואל א כה) וְאִמְרַתֶּם
פֶּה לְחֵי וְאַתָּה שְׁלוֹם וּבִיתְךָ שְׁלוֹם וְכֹל
אֲשֶׁר לְךָ שְׁלוֹם. וְהָא אִתְמַר דְאָסִיר (ר"א ל"ג ליה) לְאַקְדוּמֵי לְהוּ שְׁלוֹם

צריכים לתת מקום לבריות
העולם לאכל אותו ולא להנות
ממנו כלל.

רבי ייסא הזקן דרש, פי נגע בכף
ירף יעקב - כתוב פאן פי נגע בכף,
וכתוב שם (במדבר יט) פֶּל הַנוֹגַע בְּמַת
בְּנִפְשׁ הָאָדָם [יטמא]. מה להלן
טמאה - אף פאן גם טמאה,
שטמא אותו מקום, וממקום טמא
אין לנו [לאהתקן] להנות ממנו כלל.
פל שפן במקום שקרב אותו צד
הטמאה, והתורה לא אמרה אלא
פי נגע, וכתוב ויגע בכף ירכו, כמו
שנאמר (שם) וְכֹל אֲשֶׁר יִגַע בּוֹ
הִטְמֵא יִטְמָא. ברוף הרחמן שנתן
תורה לישראל לזכות בה בעולם
הזה ובעולם הבא, שכתוב (משלי ג)
אַרְךָ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשִׂמְאֵלָהּ עֶשֶׂר
וְכַבֹּד.

והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה
שבע פעמים עד גשתו עד אחיו.
רבי אלעזר פתח ואמר, (שמות לד) פִּי
לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי ה' קָנָא
שְׁמוֹ. וכי יעקב, שהוא בחיר
האבות, שנבחר חלק שלם
לקדוש-ברוך-הוא, והוא התקרב
אליו יותר [ס"א ונשלם למעלה ולמטה], איף
השתחוה לאותו עשו הרשע
שהוא בצד של אל אחר, ומי
שסוגד לו - סוגד לאל אחר? אם
תאמר משום שאמרו, שועל
בשעתו השתחוה לו - לא כף,
שהרי עשו כמו אל אחר הנה,
ויעקב לא ישתחוה לאותו צד
ולאותו חלק כלל.

(פתח רבי אבא ואמר), אלא כתוב
(שמואל א כה) וְאִמְרַתֶּם פֶּה לְחֵי
וְאַתָּה שְׁלוֹם וּבִיתְךָ שְׁלוֹם וְכֹל
אֲשֶׁר לְךָ שְׁלוֹם. והרי נתבאר
שאסור [לו] להקדים שלום
לרשעים, וכיון שאסור, איף
מצאנו שדוד אמר פסוק זה לנבל?

לְאַקְדוּמֵי לְהוּ שְׁלוֹם

אָלאַ הָרִי פִּרְשׁוּהָ שְׁאֵמֵר לְקַדּוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא כְּדִי לְקַשֵּׁר אוֹתוֹ לְחַי,
וְחָשַׁב נָכַל שְׁעָלָיו אָמַר.

כְּמוֹ זֶה (בראשית מז) וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל
עַל רֹאשׁ הַמָּטָה, וְכִי אֵל בְּנֵו הוּא
הַשְׁתַּחֲוֶה? אֵלָּא לְמָקוֹם הַשְּׂכִינָה
כִּרְעֵ וְהַשְׁתַּחֲוֶה, אֲפֹר כִּי אֵין וְהוּא עֵבֶר
לְפָנֶיהֶם. מַה זֶה וְהוּא? זֶה שְׂכִינָה
עָלְיוֹנָה שֶׁהִיָּתָה הוֹלְכֶת לְפָנָיו (כְּרַע),
וְזוֹהִי שְׂמִירָה עָלְיוֹנָה. כִּיִּן שְׂרָאָה
יַעֲקֹב, אָמַר, הִנֵּה זְמַן לְהַשְׁתַּחֲוֹת
לְקַדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁהִיָּתָה הוֹלְךָ
עִמּוֹ.

כִּרְעֵ וְהַשְׁתַּחֲוֶה שְׁבַע פְּעָמִים עַד
גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו, וְלֹא כְּתוּב וַיִּשְׁתַּחֲוּ
לְעִשׂוֹ. אֵלָּא כִּיִּן שְׂרָאָה שֶׁהִרִי
הַקַּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלְךָ עִמּוֹ, אִז
הַשְׁתַּחֲוֶה כְּנִגְדּוֹ, כְּדִי שְׁלֹא לְתַת
כְּבוֹד לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְאַחַר פֶּרֶט לוֹ,
וְהַכֵּל הוּא כְּרֹאזִי. אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים
שְׁפָל מַעֲשֵׂיהֶם שְׁעוֹשִׂים בְּשִׁבִיל
כְּבוֹד רַבּוֹנָם הוּא, וְכְּדִי שְׁלֹא יִסְטוּ
יְמִינָה וּשְׂמֹאלָהּ.

וַיִּרְץ עֲשׂוֹ לְקִרְאָתוֹ וַיִּחַבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל
עַל צְוָאָרוֹ. צְוָאָרוֹ כְּתוּב חֶסֶר.
וַיִּשְׁקֵהוּ וַיִּכְפּוּ. רַבִּי יַצְחָק אָמַר,
(ישעיה נז) וְהִרְשָׁעִים פִּיָּם נִגְרָשׁ כִּי
הַשְּׁקֵט לֹא יוֹכֵל וַיִּגְרָשׁוּ מִיָּמִיו
רַפְּשׁ וְטִיט. פֶּסוּק זֶה נִתְבָּאֵר.
וּבְדַבְּרֵי תוֹרָה יֵשׁ כַּמָּה סוּדוֹת
עָלְיוֹנִים מְשֻׁנָּם זֶה מְזָה, וְהַכֵּל
אָחֵד.

וְהִרְשָׁעִים פִּיָּם נִגְרָשׁ כִּי הַשְּׁקֵט לֹא
יוֹכֵל - זֶה עֲשׂוֹ שְׁפָל מַעֲשֵׂיו בְּרִשְׁעוֹ
וּבְחַטָּא, שֶׁהִרִי כְּשִׁבָא יַעֲקֹב אֵלָיו,
מַעֲשֵׂיו לֹא הָיוּ בְּשִׁלּוּם. וַיִּפֹּל עַל
צְוָאָרוֹ - אָחֵד. צְוָאָרוֹ זֶה יְרוּשָׁלַיִם,
שֶׁהִיא צְוָאָרוֹ שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וַיִּפֹּל
עַל צְוָאָרוֹ וְלֹא עַל צְוָאָרָיו, מִשּׁוּם
שֶׁפְּעָמִים נִחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ -
אָחֵד מִכְּבָל, וְאָחֵד מִזְרָעוֹ שֶׁל
עֲשׂוֹ, שֶׁהִפִּיל עֲצָמוֹ עָלָיו פְּעַם

עַל מָא. וַיִּפֹּל עַל צְוָאָרוֹ, וְלֹא עַל צְוָאָרָיו. בְּגִין דְּתַרְיִן זְמַנִּין אֲתַחֲרִיב בִּי

לְרִשְׁיַעֲיָא, וְכִיִּן דְּאָסִיר הִיכִי אֲשַׁכְּחָנָא דְדוֹד
אָמַר הֵאֵי קָרָא לְנָכַל, אֵלָּא הָא אוּקְמוּהָ (שמות
כג ב) דְּלִקְדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָאֵמֵר, בְּגִין לְקַשְׂרָא
לִיָּה לְחַי. וְחָשִׁיב נָכַל דְּעָלִיָּה קָאֵמֵר.

בְּגוֹזָנָא דָא (בראשית יב) וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל
רֹאשׁ הַמָּטָה, וְכִי לְגַבִּי דְבַרְיָה סָגִיד.

אֵלָּא לְאַתְרֵיהָ דְשְׂכִינְתָא קָא כִרְעֵ וְסָגִיד, אוֹף
הַכָּא, וְהוּא עֵבֶר לְפָנֶיהֶם. מָאִי וְהוּא, דָּא
שְׂכִינְתָא עֲלָאָה דְהָהּ אֵזְלָא קָמִיָּה (כְּרַע), וְדָא
הוּא נְטִירוֹ עֲלָאָה. כִּיִּן דְחָמָא יַעֲקֹב, אָמַר,
הָא עֵידָן לְסָגִידָא לְגַבִּיָּה דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
דְהָהּ אֵזִיל קָמִיָּה.

כִּרְעֵ וְסָגִיד שְׁבַע זְמַנִּין עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו,
וְלֹא כְּתִיב וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְעִשׂוֹ. אֵלָּא כִּיִּן
דְחָמָא דְהָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵזִיל קָמִיָּה,
כְּדִין סָגִיד לְקַבְּלִיָּה. בְּגִין דְלֹא לְמִיָּהֵב יָקָר
לְמַסְגֵּד לְאַחֲרָא בַר מַנִּיָּה, וְכִלְאֵ אִיָּהוּ כְּדָקָא
יָאוּת. זַפְאִין אִינּוֹן צְדִיקֵיָּא דְכָל עוֹבְדֵיָּהוּן
דְקָא עֵבְדֵי בְּגִין יָקָרָא דְמֵאֲרִיָּהוּן אִיָּהוּ, וּבְגִין
דְלֹא יִסְטוּן לִיְמִינָא וְלִשְׂמֹאלָא:

וַיִּרְץ עֲשׂוֹ לְקִרְאָתוֹ וַיִּחַבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל
צְוָאָרוֹ. צְוָאָרוֹ כְּתִיב חֶסֶר. וַיִּשְׁקֵהוּ
וַיִּכְפּוּ. רַבִּי יַצְחָק אָמַר (ישעיה נז) וְהִרְשָׁעִים פִּיָּם
נִגְרָשׁ כִּי הַשְּׁקֵט לֹא יוֹכֵל וַיִּגְרָשׁוּ מִיָּמִיו רַפְּשׁ
וְטִיט, הֵאֵי קָרָא אֲתַמָּר. וּמִלִּי דְאוֹרִיָּתָא,
כַּמָּה רְזִין עֲלָאִין אִיתָ בְּהוּ מְשֻׁנִּין דָּא מִן
דָּא, וְכִלְאֵ חַד.

וְהִרְשָׁעִים פִּיָּם נִגְרָשׁ כִּי הַשְּׁקֵט לֹא יוֹכֵל,
דָּא עֲשׂוֹ דְכָל עוֹבְדוֹי בְּרִשְׁיַעוֹ
וּבְחַיּוּבָא, דְהָא כַּד אֲתָא לְגַבִּיָּה דְיַעֲקֹב,
עוֹבְדוֹי לֹא הָיוּ בְּשִׁלּוּם, וַיִּפֹּל עַל צְוָאָרוֹ,
חַד. צְוָאָרוֹ דָּא יְרוּשָׁלַם דְאִיָּהוּ צְוָאָרוֹ דְכָל
עַל מָא. וַיִּפֹּל עַל צְוָאָרוֹ, וְלֹא עַל צְוָאָרָיו.

מקדשא. חד מבבל, וחד מזרעיה דעשו,
דאפיל גרמיה עליה זמנא חדא וחריב ליה.
ועל דא ויפל על צוארו חד.

ויש"קהו, נקוד לעיל, דלא נשקיה
ברעותיה. ותנן מאי דכתיב, (משלי

כו) ונעפרות נשיקות שונא, דא בלעם פד
בריך לון לישראל. דהא לא בריך לון
ברעותא דלפא. אוף הכא נעפרות נשיקות
שונא, דא עשו.

אמר רבי יוסי, פתיב (תהלים א) קומה יי
הושיעני אלהי כי הפית את כל אויבי
לחי שני רשעים שפרת. ותנן אל תקרי
שפרת אלא שרפבת. דהא אסגיאוי שינוי
וחשיב לנשכא ליה וכוי. ועל דא ויכפו, דא
בכי ודא בכי, ואוקמוה חבריאי.

תא חזי, פמה הוה (דף קעב ע"א) לבניה
ורעותיה דעשו לגבי דיעקב, דהא
אפילו בההוא שעמא חשיב לארף זמנין (ס"א
לאורכא דיומין) למעפד ליה בישין ולקטרגא ליה,
ועל דא ויכפו. דא הוה בכי, דלא הוה חשיב
לאשתזבא מן ידוי. ודא הוה בכי, בגין
דאבוי הוה קיים ולא יכיל ליה.

אמר רבי אבא ודאי אתחלש רוגזיה דעשו
בשעתא דחמא ליה ליעקב. מאי
טעמא, בגין דהא אסתפם בהדיה ההוא
ממנא דעשו. ועל דא לא יכיל עשו
לשלטא ברוגזיה, דהכי כל מלין דהאי
עלמא תליין לעילא. וכד אסתפמו לעילא
בקדמיתא אסתפמו לתתא. שלטנותא לאו
איהו לתתא עד דאיתיהיב שלטנותא לעילא,
וכלא דא בדא תליא:

יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה
לאטי וגוי. אמר רבי אלעזר, היינו דקאמרינן בקדמיתא דיעקב

אחד והחריבו, ועל זה ויפל על
צוארו - אחד.

ויש"קהו נקוד למעלה, פי לא
נשקו ברצונו. ושנינו, מה זה
שכתוב (משלי כו) ונעפרות נשיקות
שונא? זה בלעם כשברך את
ישראל, שהרי לא ברכם ברצון
הלב. אף פאן נעפרות נשיקות
שונא - זה עשו.

אמר רבי יוסי, פתיב (תהלים א)
קומה ה' הושיעני אלהי כי הפית
את כל אויבי לחי שני רשעים
שפרת. ושנינו, אל תקרי שפרת
אלא שרפבת, שהרי גדלו שניו
וחשב לנשך אותו וכוי. ועל זה
ויכפו, זה בכה וזה בכה, ובארוה
החברים.

בא ראה כמה היה לבו ורצונו של
עשו ליעקב, שהרי אפלו באותה
שעה חשב לארף זמן [באריכות הקמים]
לעשות לו רעות ולקטרג לו, ועל
זה ויכפו. זה היה בוכה שלא היה
חושב להנצל מידו, וזה היה בוכה
משום שאביו היה קיים ולא יכול
לו.

אמר רבי אבא, ודאי נחלש רגזו
של עשו בשעה שראה את יעקב.
מה הטעם? משום שהרי הסכים
עמו אותו ממנה של עשו, ועל זה
לא יכל עשו לשלט ברגזו, שהרי
כל הדברים של העולם הזה
תלויים למעלה, וכשהספימו
למעלה בתחלה - הספימו למטה.
השלטון אינו למטה עד שנתן
השלטון למעלה, והכל תלוי זה
בזה.

יעבר נא אדני לפני עבדו ואני
אתנהלה לאטי וגוי. אמר רבי
אלעזר, הינו מה שאמרנו בתחלה,
שיעקב לא רצה עכשו אותן
ברכות ראשונות שברכו אביו,
(משום שכתוב (איכה א) טוב לנבר כי ישא על

לאתי וגוי. אמר רבי אלעזר, היינו דקאמרינן בקדמיתא דיעקב